

Staren in een leeg graf

Overweging bij Paaszondag, 17 april 2022

U kent het vast allemaal op de een of andere manier uit uw eigen leven: iemand komt u te ontvallen. Iemand van wie u veel hield, en die u prijs moet geven aan de dood of aan het leven. Soms na een lang en moeilijk te dragen ziekbed, soms na schijnbaar eindeloze ruzies. En soms gebeurt dit volkomen onverwacht. Iemand vertrekt of overlijdt zonder dat er een afscheid is geweest. In beide gevallen blijft u achter met een groot gemis en een diepe wond. En dan? Hoe dan verder?

In de evangeliëlezing van vandaag wordt indirect een soortgelijke vraag gesteld: Jezus is dood, als een misdadiger aan het kruis geslagen. Waarschijnlijk hebben veel van zijn vrienden en vriendinnen tot het laatst op een wonder gehoopt. Dit kon toch zeker niet gebeuren? Maar het gebeurde toch. Hun vriend en leermeester is er niet meer. En dan?

Op de eerste dag van de week kwam Maria Magdalena toen het nog donker was bij het graf en zag dat de steen van het graf was geroold. Op de eerste dag van de week. Dat zegt ons niet alleen maar dat het verhaal zich op zondag afspeelde, maar er tekent zich ook iets af van een nieuwe tijd, een nieuw begin. Alleen is Maria Magdalena zich daar nog niet bewust van, want als ze naar het graf gaat is het nog donker. Opnieuw: het verhaal vertelt daarmee niet alleen dat de zon nog niet is opgekomen, maar zegt vooral iets over de gemoedstoestand van Maria Magdalena. Het is nog donker in haar.

Dan komt ze daar aan, en ziet dat de steen van het graf is weggerold. Ze staart in een leeg graf. Opnieuw, als we deze tekst niet alleen maar letterlijk nemen, dan lezen we misschien iets anders: staren in een leeg graf. Er is iets ergs gebeurd, ons leven stond op zijn kop, er was een gapende wond, een graf midden in ons hart. Maar dan, op een zeker moment, op een nieuw moment, en het is nog duister om ons heen, komen we tot de ontdekking dat het graf leeg is. De pijn is niet meer zo snijdend, het duister niet meer zo zwart en ondoordringbaar als eerst, het gemis is... zachter. Hoe kan dat?

Soms willen we het ook niet waar hebben, omdat we gehecht zijn aan de pijn, aan de somberte, aan het gemis: het graf heeft een plek gekregen waar we ons niet van los

willen maken. Zoals sommige mensen niet kunnen stoppen met destructief gedrag of een destructieve relatie omdat het deel geworden is van onze identiteit. Maar nu is het graf leeg: de diepe afgrond is verdwenen, we merken dat we weer vanuit ons diepste kunnen lachen, dat er dagen voorbij zijn gegaan zonder dat we hebben gedacht aan degene die we missen. En het roept verwarring op: wat betekent dit? Soms voelen we ons zelfs schuldig, alsof we hem of haar in de steek laten. Ik heb ooit een moeder die een kind had verloren horen zeggen: “De eerste keer dat ik weer hardop lachte – toen schaamde ik me. Dat ik dat weer kón. Het gebeurde, maar eigenlijk mocht het niet van mezelf.”

Maria Magdalena weet aanvankelijk ook niet wat ze met haar gevoelens aan moet. *Zij liep snel naar Simon Petrus en naar de andere, de door Jezus beminde leerling, en zei tot hen: “Ze hebben de Heer uit het graf genomen en wij weten niet waar ze Hem hebben neergelegd.”* De mannen gaan er direct op af, zij willen weten, onderzoeken, begrijpen. Als we het kunnen vatten met onze ratio, dan kunnen we het opgelucht naast ons neerleggen. Dan hoeft het ons niet meer te verwarren, dan hebben we het weer onder controle. In feite staan Maria Magdalena enerzijds, en Simon Petrus en de geliefde leerling anderzijds, voor twee verschillende manieren om om te gaan met verwarring.

Maria Magdalena zoekt niet naar snelle antwoorden. Ze staat bij het lege graf en laat zich overrompelen door de stortvloed aan emoties die haar overspoelt. Die gevoelens hoeven niet opgelost of weggeredeneerd, die mogen er gewoon zijn. En zij is dan ook degene die, later in dit verhaal, als eerste Jezus ziet, als tuinman, de schepper – zoals in het verhaal van de tuin van Eden, waar God ook rondwandelt door zijn paradijs. Zij heeft niets ingevuld, zij heeft de leegte verdragen.

Wat zijn de graven in uw eigen leven? Wat zijn de wonden die uw hart hebben getekend? De woorden die u ten diepste hebben gekrenkt? De geliefden die we verloren aan het leven of de dood? De mensen of instanties die u ten diepste onrecht hebben gedaan? En mogen die wonden ook genezen? Mogen ze aan kracht verliezen, mogen ze ophouden u aan de aarde te binden als ze een blok aan het been? Wanneer mogen de graven open gaan? Kunnen we omgaan met de verwarring? Kunnen we de leegte aan? Mogen ze opstijgen ten hemel zodat ze ons leven kunnen transformeren? Zodat wij – juist daar – iets kunnen gewaarworden dat nieuw leven schept? Dat ons nieuwe ogen geeft, ons leven transformeert tot een lichtheid die we zelf nauwelijks meer durfden te dromen? Durven we dat aan? Durven we los te laten en werkelijk vrij te zijn? Jezus heeft het ons voorgedaan. En hij zal er ook nu zijn om

ons te geleiden, onze hand te nemen en ons met nieuwe ogen te laten zien, een nieuwe toekomst voor ogen. Zodat we, met Maria Magdalena, kunnen zeggen: rabboeni! Mijn leermeester!

Liesbeth Jansen